

SELEKTIVNI OBLICI TURIZMA

PREDAVANJE 4

Dr Branislav Rabotić, prof.

VISOKA TURISTIČKA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA
2012.

LOVNI TURIZAM

- ◆ Lov je jedna od najstarijih ljudskih aktivnosti i bio je uslov opstanka i način života praistorijskog čoveka, još u *kameno doba*. Ta funkcija lova u svakodnevnom životu zadržala se i nakon uvođenja drugih oblika privređivanja (stočarstvo, ratarstvo, zanatstvo).
- ◆ U *antičko doba* lov služi kao sredstvo za sticanje ratnih veština. U *srednjem veku* lov lukom i strelom bio je predigra ratnim pohodima, ali i popularna vrsta zabave i nadmetanja za privilegovane. Tada se pojavljuju i prvi propisi u vezi sa lovom.
- ◆ U *savremenim uslovima* lov predstavlja oblik rekreacije ili hobi, a kao aktivnost je zakonski regulisan. Lov se tretira i kao sport, zabava, turistička atrakcija, privredna delatnost, pri čemu divlje životinje predstavljaju resurs.

- ◆ Razvoj lovnog turizma koincidira sa evropskom ekspanzijom. U 19. veku dosta Britanaca odlazilo je u Afriku i Aziju radi istraživanja tropa, lova na tigrove ili slonove, pa su kući donosili razne trofeje kao dokaz sopstvene avanture.
- ◆ Mnogi konzervatori nerado prihvataju činjenicu da se divlje životinje uopšte koriste kao resurs.
- ◆ *Potrošno korišćenje* divljeg životinjskog sveta, kao u lovu, nailazi na kritike i osudu, a ima i mišljenja da to vodi izumiranju (ili ozbiljnoj ugroženosti) određene vrste.
- ◆ Čak i *nepotrošni vid korišćenja* (foto safari), može naškoditi divljim životinjama, jer se oko njih vrzmaju turisti i tako ih uznemiravaju (Baker, 1997).

- ◆ Ipak, čak i oštri kritičari lovnog turizma prihvataju mogućnost korišćenja ovih resursa, pre svega u manje razvijenom delu sveta (Afrika), gde svakodnevni život još uvek ima odlike borbe za opstanak.
- ◆ Pojedine grupe kao što je *World Wildlife Fund* preusmeravaju svoje aktivnosti, na osiguranje održivog korišćenja resursa, tj. da ne bude ugrožen dugoročni opstanak vrsta (Baker, 1997).
- ◆ Lovni turizam podrazumeva turističko putovanje koje se preduzima sa ciljem lova na divlje životinje, bilo u slobodnoj prirodi (divljini) ili u prostoru koji je posebno oblikovan i namenjen za lov.

Karakteristike lovnog turizma

- ◆ Eksploatacija prirodnog resursa (divljač) koja podrazumeva njegovo neposredno fizičko uništenje, ali uz određenu finansijsku nadoknadu.
- ◆ Lovni turizam je vezan za područja koja, po pravilu, nemaju drugu turističku funkciju i mogućnost ekonomske valorizacije.
- ◆ Prirodna ograničenost i devastacija ovog resursa u jednoj zemlji (usled urbanizacije, industrije i sl.) usmerava lovce ka inostranim destinacijama.
- ◆ Periodi lova (kasna jesen, rana zima) smanjuju negativne efekte sezonalnosti turizma u celini.
- ◆ Prihodi od lovnog turizma su vrlo značajni, jer uključuju raznovrsnu potrošnju (osim 'turističkih usluga', tu su i odstrelne takse, iznajmljivanje opreme i oružja i drugih usluga).

- ◆ Razvoj lovnog turizma pospešuje uposlenost raznih privrednih i vanprivrednih delatnosti, jer lovno-turistički proizvod sačinjava niz komponenata.
- ◆ Boravak u lovnom turizmu je relativno kratak (3-4 dana), pa je potreban optimalni nivo organizacije za uspešno pružanje usluga od strane svih subjekata ponude.
- ◆ *Lov visoke divljači* (jelen, srna, divokoza, medved i sl.) vezan je za planinu, šumu i vlažne terene pored reke i strogo je ograničen zbog limitiranih resursa.
- ◆ *Lov niske divljači* (zec, fazan, jarebica, ptice močvarice i sl.) je manje ograničen, jer postoji mogućnost veštačkog razmnožavanja i obogaćivanja lovišta.

Lovački trofeji

◆ Uobičajeni trofeji su:

- rogovlje svih vrsta jelena i srndaća, rogovi muflona, divojarca i divokoze,
- zubi (kljove) divljeg vepra,
- lobanja i krzno medveda, vuka, risa, divlje mačke i šakala, lobanja lisice, jazavca i rakunolikog psa,
- preparirana divljač i njeni preparirani delovi.

◆ Parametri kvaliteta trofeja zavise od vrste:

- Veličina (dužina ili prečnik)
- Težina

◆ Lovački cilj: trofeji od zrelih, velikih, starijih životinja koje više nisu reproduktivne (etički lov).

Broj lovaca u Evropi (2007)

Zemlja	Površina (000km ²)	Broj stanovnika (mil.)	Broj lovaca (000)	Udeo lovaca u stanovništvu (%)	Odnos lovci/stanovnici
Francuska	643	63,7	1.313	2,1	1:47
Nemačka	357	82,4	340	0,4	1:241
Italija	301	58,1	750	1,2	1:77
Španija	505	40,4	980	2,3	1:44
V. Britanija	245	60,8	800	1,3	1:74
Danska	43	5,5	165	3,1	1:327
Norveška	324	4,6	190	4,8	1:21
Švedska	450	9	290	3,2	1:31
Poljska	313	38,5	106	0,3	1:363
Belgija	31	10	20	0,2	1:500
Irska	70	4,1	350	8,9	1:12
Holandija	42	16,6	27	0,1	1:626

Broj lovaca u Evropi (2)

Zemlja	Površina (000km ²)	Broj stanovnika (mil.)	Broj lovaca (000)	Udeo lovaca u stanovništvu (%)	Odnos lovci/stanovnici
Austrija	84	8,2	115	1,4	1.70
Češka	79	10,2	110	1,1	1:91
Mađarska	93	10	55	0,5	1.183
Slovačka	49	5,4	55	1,1	1.100
Slovenija	20	2	22	1	1:91
Švajcarska	41	7,6	30	0,4	1:233
Grčka	132	10,7	270	2,7	1:37
BiH	51	4,6	50	1,2	1:80
Bugarska	111	7,3	110	1,4	1:66
Hrvatska	57	4,5	55	1,4	1:73
Rumunija	238	22,3	60	0,3	1:372
Turska	781	71,2	300	0,4	1:237

Održivost lovnog turizma

◆ Socijalni aspekt održivosti

- Neophodno usaglasiti interese različitih stejkholdera (lokalno stanovništvo, lovački klubovi, zemljoposjednici, turisti, asocijacije lovaca, nevladine organizacije, lovna ponuda itd.)

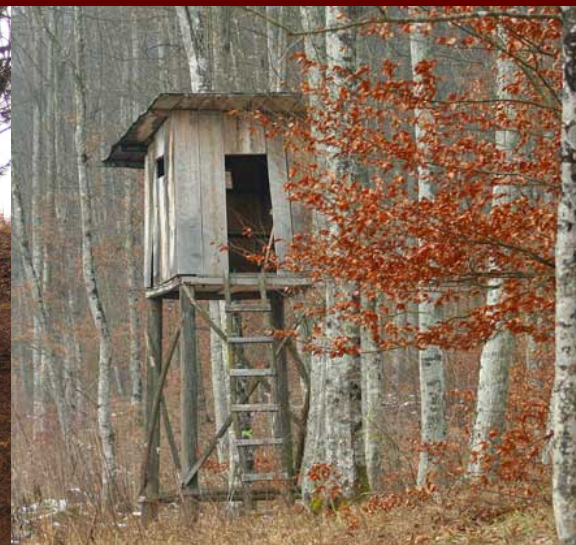
◆ Ekološki aspekt održivosti

- Ekološki okvir lovnog turizma i njegove limite određuje populacija životinjskog sveta.
- Nužno pratiti fluktuacije kod životinjskih vrsta, tj. u fondu divljači.

◆ Ekonomska održivost

- Uspešno poslovanje + izvor egzistencije za lokalno stanovništvo.

- Problem sezonskog poslovanja u lovnom turizmu.
- Rešenje: dopuna delatnosti srodnim aktivnostima (ribolov, šetnje u prirodi i sl.).

Lovište

- ◆ Lovište je površina zemljišta, voda i šume, kao i vazduh iznad te površine, koja predstavlja prirodnu celinu i obezbeđuje ekološke i ekonomske uslove za uspešno gajenje jedne ili više vrsta divljači.
- ◆ Lovište je jedinstvena površina dela prirodne i antropogene celine na kojoj ekološki uslovi omogućavaju proizvodnju – razmnožavanje, gajenje, zaštitu i korišćenje jedne ili više vrsta divljači.
- ◆ Lovište se ustanovljava kao otvoreno ili ograđeno.
 - **Otvoreno lovište** ne može biti manje od 2.000 ha, osim lovišta posebne namene i lovišta na površini registrovanog ribnjaka.
 - **Lovište na površini registrovanog ribnjaka** ne može biti manje od 200 ha.
 - **Ograđeno lovište** ne može biti manje od 300 ha, osim lovište posebne namene.

- ◆ Lovište se ne može ograđivati bez saglasnosti nadležnog državnog organa.
- ◆ Granica lovišta mora biti uočljiva i određuje se zavisno od prirodne celine, ekoloških, geografskih i drugih uslova, središnjim tokom velikih reka i autoputevima koji sprečavaju prirodnu migraciju dlakave divljači.
- ◆ Prema nadmorskoj visini lovišta mogu biti:
 - *Ravničarska (nizinska)*, sa ndm. visinom do 200 m – ravničarsko lovište sa ravnim i blago valovitim ternima ili brežuljkasto lovište;
 - *Brdska*, sa ndm. visinom 200 do 600 m;
 - *Planinska*, sa ndm. visinom 600 do 1.200 m;
 - *Visokoplaninska*, sa ndm. visinom preko 1.200 m;
 - *Primorska*, uključujući ostrva.

- ◆ Prema nameni, lovišta mogu biti:
 - Slobodna (neograđena)
 - Ograđena ili prirodno omeđena
 - Lovište sa ograđenim delom.
- ◆ Prema staništu, lovišta mogu biti:
 - Šumska
 - Poljska
 - Močvarska.
- ◆ Prema vrstama divljači, lovišta mogu biti:
 - Lovišta sa krupnom divljači
 - Lovišta sa sitnom divljači
 - Lovišta sa pernatom divljači.

Nelovne površine

- ◆ Naseljena mesta i parkovi u naseljima.
- ◆ Plantažni voćnjaci i vinogradi, rasadnici i druge šumske i poljoprivredne površine sa ogradom kroz koju dlakava divljač ne može da prolazi.
- ◆ Objekti za lečenje, odmor i rekreaciju.
- ◆ Aerodromi, groblja, javne saobraćajnice, aktivni površinski kopovi i druge komunalne površine.
- ◆ Površine koje se koriste za vojne namene.
- ◆ Površine koje su manje od 200 m udaljene od naselja i stambenih i pomoćnih objekata izvan naseljenog mesta, dvorišta seoskog domaćinstva, dvorišta industrijskih i drugih objekata.
- ◆ Farme divljači i parkovi divljači.
- ◆ Ostale površine i objekti gde je u skladu sa drugim propisima zabranjen lov.

Lovno-turistički objekti

- ◆ Svaka destinacija lovnog turizma mora posedovati neophodne lovne i lovno-turističke objekte (za smeštaj i druge potrebe turista), sredstva i opremu.
- ◆ **Lovačka kuća** je vrsta smeštajnog objekta u lovištu i ima strogo namenski karakter. Vrlo su atraktivne obnovljene stare lovačke kuće koje imaju sve pogodnosti za zahtevne lovce i pratioce, ali i zadržan ambijent iz prošlih vremena. Osnovni sadržaji su slični kao i kod drugih hotelskih kapaciteta: priprema hrane, uzimanje obroka, dnevni boravak, udobne sobe sa kupatilom, sanitarni čvor za osoblje i drugo.

- ◆ .Uz lovačku kuću potrebni su pomoćni objekti: za smeštaj pomoćnog osoblja, prihvat i manipulaciju odstreljenom divljači, obradu lovačkih trofeja, smeštaj lovačkih pasa, pranje obuće, konjušnica i spremište zaprežnih vozila fijakera, sanki, spremište za mašine koje se koriste za radove oko kuće i u lovištu i sl.
- ◆ **Lovačka koliba** je, takođe, smeštajni objekat, ali manji i skromniji od lovačke kuće. Gradi se u udaljenijim delovima lovišta kao vrsta skloništa za lovce i pratioce u slučaju da se noću ili za nepogode nađu daleko od smeštaja. Kolibe se obično grade od drveta ili drugog lokalnog materijala, a vodi se računa o tome da budu uklopljene u okolni ambijent.

- ◆ **Mesto za probanje oružja** služi da lovac pre odlaska u lov isproba pušku, svoju ili iznajmljenu. Ovaj objekat je obično lociran u blizini lovačke kuće, a mora zadovoljiti osnovne uslove za bezbedno pucanje. Za metu se najčešće koristi silueta one vrste divljači koja se i lovi.

- ◆ **Mesto za roštilj** sa ognjištem za loženje vatre i stolom sa klupama služi za pripremu i konzumiranje obroka na otvorenom, po pravilu pored vode, na zaklonjenoj i mirnoj lokaciji.

Osmatračnica i 'čeka'

- ◆ Osmatračnice služe za posmatranje divljači, a čeke za lov.
- ◆ **Osmatračnice** se postavljaju u vidokrugu hranilišta, sa njih se u pravilu ne lovi, a divljač se oseća sigurnom. Za posmatranje se postavljaju dve osmatračnice, u zavisnosti od pravca vetra, kako bi se izabrala ona na koju duva vetar iz pravca hranilišta.
- ◆ **Čeke** se postavljaju na putevima divljači, na ivici šume, a vodi se računa o dominantnim vetrovima. Ako se postavlja na ivici šume, merdevine za pristup na čeku moraju biti skrivene drvećem, a put do čeke očišćen od mogućih grančica kako divljač ne bi primetila lovca koji se penje na čeku.

Zakon o divljači i lovstvu (2010)

- ◆ Lov je, gotovo svuda, regulisan posebnim propisima, pa tako i u Srbiji.
- ◆ Pravo na lov divljači imaju lica sa licencom i lica sa lovnom kartom za tekuću lovnu godinu koja ispunjavaju uslove iz propisa kojima se reguliše oružje i municija i kojima je korisnik lovišta izdao dozvolu za lov.
- ◆ Pravo na lovnu kartu ima:
 - 1) lice sa položenim lovačkim ispitom, u skladu sa ovim zakonom;
 - 2) lice koje je steklo diplomu srednje ili visoke škole u kojoj je izučavalo predmet iz oblasti lovstva;
 - 3) inostrani lovac, u skladu sa ovim zakonom.

◆ **Lovna karta**

Lovna karta može biti mesečna i godišnja.

Zahtev za dobijanje lovne karte podnosi se korisniku lovišta.

Uz zahtev za dobijanje lovne karte lice je dužno da priloži dokaze o ispunjenosti uslova za dobijanje lovne karte, u skladu sa ovim zakonom.

◆ **Dozvola za lov**

Ovlašćeno lice korisnika lovišta dužno je da, na propisanom obrascu, izda dozvolu za lov krupne divljači na ime lovca, odnosno dozvolu za grupni lov divljih svinja na ime vođe grupe.

Ovlašćeno lice korisnika lovišta dužno je da, na propisanom obrascu, izda dozvolu za lov sitne divljači na ime vođe grupe.

◆ **Lovački ispit**

Lovačkim ispitom proverava se osposobljenost lica za lov.

Uz zahtev za polaganje lovačkog ispita lice je dužno da priloži akt o tome da je obučeno da rukuje lovačkim oružjem.

Lovački ispit polaže se pred komisijom koju obrazuje Lovački savez, a koju čine lica sa licencom za obavljanje određenih poslova u lovstvu.

◆ **Pravo svojine nad ulovljenom divljači**

Korisniku lovišta pripada ulovljena ili uginula divljač i njeni delovi (trofeji i dr.).

Korisnik lovišta dužan je da svojim aktom odredi cene odstrela divljači, mesa odstreljene divljači, usluga u lovu i žive divljači.

◆ **Promet ulovljene divljači i njenih delova**

Korisnik lovišta dužan je da obeleži svaku ulovljenu divljač i svaki trofej divljači na način propisan ovim zakonom i to pre pomeranja ulovljene divljači sa mesta odstrela.

Ulovljena divljač i trofeji divljači mogu se staviti u promet ako je za njih izdata *propratnica*, odnosno *trofejni list* i odgovarajuća dokumentacija, u skladu sa propisima kojima se uređuje veterinarstvo.

Korisnik lovišta dužan je da izda *propratnicu* za ulovljenu divljač i *trofejni list* na propisanom obrascu.

Korisnik lovišta dužan je da vodi evidenciju o odstreljenoj divljači, trofejima odstreljene divljači i o izdatim trofejnim listovima.

◆ **Iznošenje trofeja divljači iz zemlje**

Zabranjeno je iznošenje iz zemlje trofeja divljači, preparirane divljači i njenih prepariranih delova kao trofeja, čija je vrednost izražena u CIC poenima veća od trofejnih vrednosti nacionalnih prvaka.

Republika Srbija otkupljuje trofeje divljači čija je vrednost izražena u CIC poenima veća od trofejne vrednosti nacionalnog prvaka i koji su ocenjeni od strane nacionalne komisije.

Korisnik lovišta dužan je da lovcu koji je odstrelio divljač čija je vrednost trofeja veća od trofejne vrednosti nacionalnog prvaka, uz trofejni list i odgovarajuću dokumentaciju, izda i odlivak trofeja divljači koji je veran originalu.

Odlivak trofeja takve divljači izlaže se na međunarodnim sajmovima lovačkih trofeja na ime lovca koji je tu divljač odstrelio.

CIC

- ◆ Trofeji se ocenjuju prema formuli *Međunarodnog lovnog saveta za očuvanje divljači* (CIC). Originalni naziv te međunarodne nevladine organizacije, osnovane 1930. godine, je *Conseil International de la Chasse et de la Conservation de Gibier*. Njena glavna funkcija je da služi kao nadnacionalno savetodavno telo u svim pitanjima vezanim za donošenje zakona iz problematike staništa, divljači ili lovstva.

◆ **Lovački psi**

Lovac koji koristi lovačkog psa u lovu mora imati rodovnik i potvrdu o upotrebljivosti u lovu ili identifikacionu karticu izdatu na osnovu rodovnika i potvrde o upotrebljivosti u lovu.

◆ **Lovni turizam**

(Član 75.)

Turistička agencija koja ima zaključen ugovor o pružanju lovno-turističkih usluga sa korisnikom lovišta dužna je da obezbedi lovnu kartu i dozvolu za lov inostranom lovcu, kao i sve druge dokumente za lovačko oružje i lovačke pse inostranog lovca i izvoz mesa i trofeja divljači, u skladu sa odgovarajućim propisima.

Turistička agencija i pružalac lovno-turističkih usluga dužni su da usluge pružaju u skladu sa ovim zakonom i propisima kojima se uređuje turizam.